

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:36 om den regionala samhällsorganisationen jämte de motioner som kunde komma att väckas med anledning av propositionen.

Detta yttrande omfattar förslagen i propositionen och i motionerna i de delar som framgår nedan.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs i Kalmar, Gotlands, Skåne och Jämtlands län.

Samtliga i yttrandet behandlade motioner avstyrks.

Tolv avvikande meningar har avgivits bl.a. om avslag på propositionen av företrädare för (m), om länen som grund för en förändrad regional ansvarsfördelning av (fp) och (kd), om utveckling av centrala myndigheters regionala struktur av (v) och om principer för lokaliseringen av vissa statliga myndigheters regionala förvaltning av (c), (fp), (v), (mp) och (kd).

Propositionen

Regeringen har i proposition 1996/97:36 – i de delar den behandlas i detta yttrande – föreslagit att riksdagen

dels antar regeringens förslag till

1. lag om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning,
2. lag om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län,
3. lag om upphävande av lagen (1996:000) om val av ledamöter i styrelsen för Länsstyrelsen i Skåne län,

dels godkänner regeringens förslag om en försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län.

I betänkandet behandlas följande med anledning av propositionen väckta motioner

1996/97:K2 av Bengt Harding Olson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av inomregional balans för den regionala samhällsverksamheten.

1996/97:K3 av Sven-Erik Österberg och Göran Magnusson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en försöksverksamhet skall starta i Västmanlands län i enlighet med vad som anförts i motionen.

1996/97:K4 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunalförbund i Skåne.

1996/97:K5 av Monica Widnemark och Carina Hägg (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att länets självstyrelseorgan blir länets främsta företrädare,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att benämningen landshövding ändras till generaldirektör.

1996/97:K6 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samlad strategi för regionaliseringen av statliga verk och myndigheter,

2. att riksdagen beslutar att de myndigheter som handhar medlen ur EU:s strukturfonder skall läggas under de nya regionförbundens kontroll i försökslänen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om parlamentariskt förankrade samrådsgrupper i försökslänen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsexperter i jämställdhetsfrågor,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsarbetsnämndens ställning på Gotland.

1996/97:K8 av Göte Jonsson (m) vari yrkas att riksdagen avslår proposition 1996/97:36 Den regionala samhällsorganisationen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1996/97:K10 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionernas Europa,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens engagemang på den regionala nivån,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges behov av endast två direktvalda politiska nivåer, den statliga och den kommunala, med egen beskattningsrätt,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om frivillig samverkan med kommunerna som bas,

5. att riksdagen avslår regeringens förslag i den del som avser obligatorisk medverkan i de föreslagna regionförbunden i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen avslår regeringens förslag i den del som avser förslag till försöksverksamhet i Skåne län fr.o.m. 1999 i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen avslår regeringens förslag i den del som avser förslag till försöksverksamhet i Kalmar län i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen avslår regeringens förslag i den del som avser förslag till försöksverksamhet i Gotlands län i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av ett Jämtforum.

1996/97:K12 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkter för det fortsatta utvecklingsarbetet när det gäller den regionala samhällsorganisationen,

2. att riksdagen avslår den del som avser Kalmar län i proposition 1996/97:36 Den regionala samhällsorganisationen.

1996/97:K13 av Peter Eriksson m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Jämtlands län bör ingå med direktvalt läns/regionfullmäktige i försöket med ändrad regional ansvarsfördelning på samma sätt som det nybildade Skåne län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Kalmar län bör ingå i försöket med ändrad regional ansvarsfördelning på samma sätt som föreslås för Skåne län,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Gotland även i framtiden skall utgöra ett eget och självständigt län.

Utskottet

Inledning

Sammanfattningen i detta avsnitt bygger på beskrivningen i propositionen (se s. 23–27). Tonvikten har lagts på den del som främst rör bostadsutskottets beredningsområde.

I propositionen konstateras att den statliga förvaltningen på regional nivå fortlöpande föranlett förändringar av samhällets regionala förvaltningsorganisation. Det konstateras också att länsförvaltningen ständigt varit under debatt. En redovisning lämnas i propositionen om olika försök att under efterkrigstiden stärka länsstyrelsens samordnade funktion. Det erinras om 1971 års länsstyrelserreform som gick ut på att säkra länsstyrelsens ställning som det centrala länsorganet med huvudansvar på en rad viktiga områden. De överväganden som tidigare gjorts om huvudmannaskapet för den regionala förvaltningen fortsattes under 1970-talet. Emellertid ledde dessa inte till någon omfördelning av ansvar och arbetsuppgifter mellan länsstyrelse och

landsting. I stället kan sägas att den s.k. länsdemokratiska linjen vunnit in-
steg genom att länsstyrelsens styrelse i slutet av 1970-talet fick en politisk
sammansättning.

Även under 1980-talet fattades vissa beslut i syfte att stärka länsstyrelser-
nas samordnande och planerande verksamhet. Avsikten med dessa var bl.a.
att bryta igenom sektorsindelningen till förmån för regional överblick och
samordnande insatser. Länsstyrelserna fick ansvaret bl.a. för regional miljö-
vård, samordning av arbetet med den fysiska riksplaneringen, kulturminnes-
vården och att företräda statens intressen i vissa frågor som regleras i bygg-
nadslagstiftningen. Den beskattande och dömande verksamheten ansågs inte
ha sin plats i en ”planerande och samordnande” länsstyrelse varför dessa
uppgifter skildes ut från länsstyrelserna och fördes till nybildade länsskatte-
myndigheter och länsrätter.

I en redovisning av arbetet med att reformera länsförvaltningen bör också
erinras om den s.k. samordnade länsförvaltningen som infördes i början av
1990-talet. Den innebar ytterligare steg i syfte att stärka den regionala över-
blicken och ge bättre möjligheter till samordnade insatser. Länsstyrelserna
gavs stor frihet att själva organisera sin verksamhet; dock skall i länsstyrel-
seorganisationen finnas vissa länsexperter som skall säkra vissa sakområden
och verksamhetsinriktad kompetens. På senare tid har till länsstyrelserna
förts ytterligare uppgifter, t.ex. bostadsfinansieringsfrågor, jämställdhetsfrå-
gor, konkurrensövervakning och hanteringen av EG-bidrag, medan vissa
allmänna förvaltningsuppgifter, t.ex. hanteringen av bilregistret, förts från
länsstyrelserna.

Utgångspunkter för en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning

Efter att ha erinrat om vissa förslag beträffande utformningen av den region-
ala organisationen – bl.a. Regionberedningens slutbetänkande och riksdagens
godkännande av att Skåne län skall bildas den 1 januari 1997 – anförs i pro-
positionen att samhällsutvecklingen successivt ökat den lokala och regionala
nivåns betydelse inom det svenska folkstyret. Enligt regeringens mening bör
nu ytterligare steg tas för att ge medborgarna vidgade möjligheter att utöva
ett inflytande över den regionala samhällsutvecklingen. Detta bör ske genom
att de kommunala självstyrelseorganen inom ramen för en försöksverksam-
het får ett ökat ansvar för det regionala utvecklingsarbetet i samarbete med
den statliga förvaltningen på regional nivå. Huvudsyftet med försöksverk-
samheten är att utveckla former för en bättre demokratisk förankring av det
regionala utvecklingsansvaret. Regeringen vill förstärka den kommunala
självstyrelsen och den decentralisering av beslut som skett under längre tid.
Fördelningen av uppgifter bör enligt regeringen utgå från förutsättningen att
Sverige alltjämt skall vara en enhetsstat och att någon federalistisk utveck-
ling inte skall eftersträvas. Propositionsförslaget innebär att en försöksverk-
samhet genomförs i fyra län, nämligen i Kalmar län, Gotlands län, Skåne län
och Jämtlands län. Verksamheten i de tre förstnämnda länen regleras i lag. I
dessa tre län föreslår regeringen att det regionala utvecklingsansvaret över-
förs från länsstyrelsen till ett kommunalt organ på regional nivå. Detta före-

slås också få ansvaret för vissa statliga uppgifter som är knutna till det regionala utvecklingsansvaret.

Försöksperioden föreslås omfatta tiden den 1 juli 1997 till den 31 december 2002. Försöket har olika uppläggning. I Kalmar län föreslås att ansvaret förs över till ett regionförbund som bildas av länets samtliga kommuner och landstinget. I Gotlands län övertar kommunen ansvaret under försöksperioden. I Skåne län överförs – liksom i Kalmar län – det regionala utvecklingsansvaret till ett regionförbund, dock med den skillnaden att det nya Skånelandstinget år 1999 övertar ansvaret. I Jämtlands län föreslår regeringen ett försök med ett samverkansorgan på regional nivå. Ingen ändrad ansvarsfördelning föreslås mellan staten och den kommunala nivån i detta län. Verksamhet där behöver därför inte regleras i lag.

I Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97:K10 yrkande 5 föreslås riksdagen avslå regeringens förslag i den del som avser obligatorisk medverkan i de av regeringen föreslagna regionförbunden. Motivet till avslagsyrkandet är motionärernas ståndpunkt i fråga om hur ett ökat regionalt utvecklingsansvar bör utformas. De tar avstånd från att införa en tredje politisk nivå bestående av regionparlament eller liknande. En utveckling i federalistisk riktning är enligt dem inte önskvärd. Det finns inga samhällsbehov som skulle motivera en sådan utveckling. Varje land skall ha möjlighet att bevara och utveckla en samhällsorganisation som är bäst lämpad utifrån landets unika förhållanden. Enligt motionärerna finns i Sverige inget utrymme för den federalism som kännetecknar folkstyret i vissa europeiska länder och som ibland kallas ”regionernas Europa”. I Sverige har nationalstaten i dag en annan roll än för bara några år sedan. Uppgifter har flyttats från central nationell nivå dels till Europainivå, dels till kommunnivå. Motionärerna anser att regionalpolitiken i Sverige genomförs bäst genom samverkan mellan statliga instanser och den berörda regionen och inte genom att stridande särintressen ges beslutanderätt och ökade befogenheter. I motionen anges att Sverige bara behöver två nivåer – en statlig central och en lokal som bygger på den kommunala självstyrelsens princip. Den samhällsorganisation som anses lämplig och nödvändig för regional samverkan bör det överlåtas till kommunerna själva att besluta om och hur den i så fall skall utformas. Olika samverkansformer kan tänkas.

Vad nu redovisats motsvaras i Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97: K10 – förutom av det ovan redovisade avslagsyrkandet (yrkande 5) – av yrkandena 1, 2, 3 och 4. I dessa yrkanden föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionernas Europa, om statens engagemang på regional nivå, om att Sverige behöver endast två direktvalda politiska nivåer samt om att samhällsorganisationen skall bygga på frivillig samverkan med kommunerna som bas.

I sammanhanget bör också behandlas motion 1996/97:K8 (m). Även i den motionen yrkas avslag på regeringens förslag delvis med samma motiv som i partimotionen.

Utskottet delar regeringens och motionärernas uppfattning att det inte finns tillräcklig anledning att i Sverige omdana samhällets organisation i federalistisk riktning. Till skillnad från motionärerna anser utskottet inte att regeringsförslaget har denna innebörd. Som framgått ovan anförts i propositionen

att Sverige alltså skall vara en enhetsstat utan att någon federalistisk utveckling skall eftersträvas. Vid ett sådant konstaterande – i vilket alltså utskottet instämmer – kan det inte anses meningsfullt att vidare diskutera grunderna för förslagen i partimotion 1996/97:K10 (m) eller i motion 1996/97:K8 (m) i vad där förs en diskussion om länsparlament eller liknande. Inte heller kan utskottet dela motionärernas uppfattning att regeringens förslag till en tidsbegränsad försöksverksamhet med ändrad regional försöksverksamhet i fyra län skulle vara så ingripande i den kommunala självstyrelsen att riksdagen bör gå emot förslaget. I motsats till motionärerna anser utskottet att försöket bör kunna ge erfarenheter som gör det möjligt att fortsätta de strävanden som sedan länge pågått i syfte att ytterligare förbättra den demokratiska förankringen i det regionala utvecklingsarbetet.

Med det anförda föreslår bostadsutskottet att konstitutionsutskottet avstyrker de nu behandlade motionsyrkandena om avslag på propositionen m.m.

I motion 1996/97:K12 (kd) yrkande 1 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande till regeringen bl.a. av innebörd att ansvarsfördelningen mellan den centrala regionala och lokala nivån skall bygga på subsidiaritetsprincipen och att det inte är självklart att de nuvarande länen i alla lägen är lämpliga som geografisk grund för ett förändrat ansvar för de regionala uppgifterna.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att regeringen i propositionen (s. 59) anför att en parlamentarisk kommitté bör tillkallas för att följa och utvärdera verksamheten. I en sådan utvärdering finns anledning förutsätta att också den fråga som tagits upp i motion 1996/97:K12 (kd) yrkande 1 om det fortsatta utvecklingsarbetet för den regionala samhällsorganisationen kommer att övervägas. Att utvärderingen avses kunna läggas till grund för samhällsorganisationen på regional nivå framgår också av propositionen. Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Beträffande den parlamentariska kommittén för uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten som enligt regeringen bör tillkallas förutsätter utskottet att den verkligen kommer till stånd. För det fall att det under ärendets fortsatta beredning finns anledning hysa tvekan därvidlag förutsätter bostadsutskottet att konstitutionsutskottet på lämpligt sätt föreslår riksdagen att fästa regeringens uppmärksamhet på vikten av att uppföljningen genomförs.

I detta avsnitt behandlar utskottet även förslaget i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 yrkande 1. Ett tillkännagivande till regeringen föreslås som går ut på att en samlad strategi behövs för regionaliseringen av statliga verk och myndigheter. Motionärerna anför att statliga verks och bolags organisation allt sämre stämmer överens med de länsgränser och länsstrukturer som finns.

Den fråga motionärerna aktualiserar – utvecklingen av centrala myndigheters regionala struktur – är viktig. Den hör nära samman med det statliga regionala utvecklingsansvaret. Utskottet vill erinra om vad i propositionen (s. 33) anförts om att pågående utredningar kan förväntas lämna bidrag till den fortsatta diskussionen bl.a. i vad gäller organisations- och uppgiftsfördelningen mellan central, regional och lokal statlig nivå. Utskottet anser sig ha grundad anledning utgå från att den av motionärerna upptagna frågan därvid kommer att bli föremål för överväganden. Inte minst får den anses ha en

anknytning till de överväganden som görs av den förvaltningspolitiska kommissionen vars slutbetänkande kommer att avlämnas senast vid utgången av år 1996. När pågående utredningar och beredningen av dem avslutats finns bättre underlag för bedömning av förslaget i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 yrkande 1. Motionsyrkandet bör inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

Den närmare utformningen av regeringens förslag med ändrad regional ansvarsfördelning m.m.

Skåne län

Som framgått ovan avses det regionala utvecklingsansvaret i Skåne län den 1 juli 1997 föras över till ett regionförbund. Detta kommer att bildas av länets kommuner och landsting. När det nya landstinget i Skåne län bildas överförs ansvaret den 1 januari 1999 till landstinget. Som också framgått ovan föreslås försöksverksamheten pågå till utgången av år 2002.

I tre motioner tas upp frågor som direkt rör försöket i vad avser Skåne län.

I Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97:K10 yrkande 6 framförs förslag om avslag på propositionen delvis också i denna del. Motionärernas förslag går tillbaka på deras ovan behandlade förslag om att en eventuell försöksverksamhet inte bör regleras i lag utan i princip bygga på ett frivilligt deltagande. Motionärerna avvisar den del av försöket som består i att landstinget den 1 januari 1999 skall överta det regionala utvecklingsansvaret. De anser att denna del av försöket bör utformas så att Skånelandstinget enbart skall ha sjukvårdsansvaret och inte också ansvaret för utbildning, kultur och kollektivtrafik. En liknande uppfattning förs fram i motion 1996/97:K4 (m).

Utskottets ställningstagande ovan innebär att riksdagen bör anta de lagar som reglerar försöksverksamheten. Detta ställningstagande är inte förenligt med förslaget i de båda nu behandlade m-motionerna. Dessa bör alltså avslås av riksdagen.

I motion 1996/97:K2 (fp) föreslås riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om inomregional balans för den regionala samhällsverksamheten. Motionären anför sammanfattningsvis att en decentraliserad lokalisering av de regionala och statliga organen är bäst för Skåne-regionen.

Utskottet kan i och för sig dela uppfattningen i motionen om att en decentraliserad lokalisering kan vara eftersträfvansvärd. Även beträffande detta motionsförslag bör resultatet av vissa pågående utredningar avvaktas; bl.a. den förvaltningspolitiska kommissionens slutbetänkande. Utskottet anser för övrigt att den fråga som motionären aktualiserar bäst löses genom förslag från den regionala och lokala nivån. Riksdagen och regeringen bör i princip inte genom uttalanden i den ena eller andra riktningen föregripa sådana förslag. Med det anförda avstyrker utskottet fp-motionen 1996/97:K2.

Till skillnad från i Skåne län föreslår regeringen beträffande Kalmar län att ett regionförbund under hela försöksperioden skall överta ansvaret för försöksverksamheten.

Frågan om försöksverksamhetens utformning i Kalmar län behandlas i tre motioner. I Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97:K10 yrkande 7 föreslås riksdagen avslå regeringens förslag. Bl.a. anförs i motionen att det för Kalmar län föreslagna regionförbundet inte torde tillgodose de behov av samverkan som faktiskt finns eftersom dessa sträcker sig över länsgränserna. Också i motion 1996/97:K12 (kd) yrkande 2 föreslås riksdagen avslå förslaget i vad avser Kalmar län. Motionärerna anser att försöket där är ett steg tillbaka vad gäller demokrati- och medborgarinflytande eftersom försöket kommer att ledas av ett indirekt valt regionförbund under hela försöksperioden till skillnad mot i Skåne län där man vid allmänna val 1998 som medborgare kommer att kunna påverka sammansättningen av det organ som skall ha ansvaret för den regionala samhällsverksamheten. I motion 1996/97:K13 (mp) yrkande 2 föreslås att försöket i Kalmar län genomförs såsom i Skåne.

Utskottet behandlar först den moderata partimotionen. Detta förslag bygger på motionärernas ovan redovisade principiella uppfattning att någon ny beslutsnivå inte bör tillskapas av statsmakterna. Om beslut därom fattas skall det utgå från initiativ i den aktuella regionen. Utskottet har ovan uttryckt som sin mening att det är värdefullt att ett försök med ändrad regional ansvarsfördelning nu genomförs. Uppenbarligen har motionärerna en annan uppfattning än utskottet därvidlag. Utskottet avstyrker med hänvisning till vad ovan och nu anförts också yrkande 7 i den moderata partimotionen 1996/97:K10.

Vad gäller förslagen i de båda andra motionerna går dessa, som utskottet uppfattat förslaget i kd-motionen, ut på att om försöket i Kalmar län skall genomföras skall det ges den utformning som det föreslås få i Skåne län med ett regionförbund och landsting som ansvariga för försöket under olika delar av försöksperioden.

Enligt utskottets mening finns skäl att pröva olika modeller avseende ledningsansvaret för det regionala utvecklingsarbetet. Att så sker måste vara till fördel i det arbete med den uppföljning och utvärdering som enligt propositionen bör göras. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1996/97:K12 (kd) yrkande 2 och 1996/97:K13 (mp) yrkande 2.

Jämtlands län

Regeringen föreslår beträffande Jämtlands län att försök skall göras med ett samverkansorgan på regional nivå. I länet föreslås ingen ändring av ansvarsfördelningen mellan staten och den kommunala nivån. Jämtforum, som är under bildande, avses bli ett informellt organ på länsnivå. I Jämtforum avses ingå företrädare för länsstyrelsen, kommuner, landsting, näringsliv och organisationer. Jämtforum kommer inte att i formell mening ta över beslutskompetens från någon annan part utan skall enbart vara ett organ för diskussion och samordning av frågor som behöver behandlas på regional nivå. Försöksverksamheten kommer därför inte att lagregleras.

I två motioner tas upp försöksverksamheten i Jämtlands län. I Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97:K10 yrkande 9 föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om vad i motionen anförts om inrättande av Jämtforum. Motionärerna anser att det inte är en uppgift för riksdagen att besluta om inrättande av Jämtforum. I motion 1996/97:K13 (mp) yrkande 1 föreslås att försöksverksamheten i Jämtlands län avseende den ändrade regionala ansvarsfördelningen skall bedrivas på samma sätt som den i Skåne län.

Beträffande förslaget i mp-motionen gör utskottet samma bedömning som beträffande Kalmar län, nämligen att det är till fördel att flera olika försöksmodeller prövas. Även den modell som representeras av "Jämtlandsdelen" är av vikt för att få erfarenhet inför kommande beslut om den regionala ansvarsfördelningens utformning. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet konstaterar, med anledning av vad som anförts i den moderata partimotionen, att Jämtforum bildas av myndigheter, näringsliv och organisationer i Jämtlands län och inte genom ett riksdagsbeslut. I den mån yrkande 9 i den moderata partimotionen 1996/97:K10 inte kan anses tillgodosett med vad nu anförts avstyrks det av utskottet.

Gotlands län

Länsstyrelsen i Gotlands län har i skrivelse till regeringen uttryckt önskemål om att få genomföra en försöksverksamhet med utvidgad samordnad länsförvaltning. I propositionen föreslås att möjligheterna prövas att vidga den samordnade länsförvaltningen genom att föra in länsarbetsnämnden och skogsvårdsstyrelsen i länsstyrelsen. Det anges i propositionen vara av särskilt värde att förlägga en försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning till Gotlands län, eftersom försök med ändrad regional ansvarsfördelning mellan stat och kommun föreslås där under samma tidsperiod. Erfarenheter anges då kunna vinnas av en mer samlad statlig regional förvaltning i ett län, där arbetet bedrivs med delvis nya förutsättningar.

Försöket föreslås kunna inledas den 1 januari 1998 och bedrivas så att det kan avslutas den 31 december 2002.

Som tidigare nämnts avser regeringen att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppgift att följa och utvärdera försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning. Kommitténs uppdrag föreslås också omfatta den föreslagna försöksverksamheten med utvidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län.

I den moderata partimotionen 1996/97:K10 yrkande 8 föreslås riksdagen avslå regeringsförslaget även i denna del. Bl.a. anför motionärerna att det, med tanke på Gotlands speciella förhållanden, är svårt att se vilken relevans en försöksverksamhet där kan ha.

Utskottet vidhåller vad ovan anförts. Det måste anses vara av vikt med olika "försöksmodeller" och då även den som representeras av försök med vidgad samordnad länsförvaltning. Yrkande 8 i Moderata samlingspartiets partimotion 1996/97:K10 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Under beredningen av ärendet om försöksverksamheten i Gotlands län har frågan om Skogsvårdsstyrelsens inordnande i länsstyrelsen aktualiserats i

vad gäller den uppdragsverksamhet som de skogliga myndigheterna bedriver. Farhågor från dessa har yppats om att uppdragsverksamheten kommer att minska betydligt om skogsvårdsstyrelserna inordnas i länsstyrelsen på det sätt Regionberedningen föreslagit.

Förslaget i propositionen om att inordna Skogsvårdsstyrelsen på Gotland i länsstyrelsen där är emellertid – i jämförelse med Regionberedningens förslag – av betydligt mindre omfattning. De farhågor som förts fram kan inte anses ha den relevans som de möjligen kan ha haft vid en bedömning av Regionberedningens förslag. Utskottet förutsätter därför att ”Gotlandsförsöket” i den del som nu diskuteras kommer att omfatta också den uppdragsverksamhet som bedrivs av skogsvårdsstyrelsen.

I motion 1996/97:K13 (mp) yrkande 3 föreslås ett riksdagens tillkännagivande till regeringen av innebörd att Gotlands län även i framtiden skall vara ett självständigt län. Motionärerna anser det viktigt att Gotlands ställning som eget län inte hotas vid förändring av den regionala samhällsorganisationen.

Utskottet kan inte i propositionen finna stöd för motionärernas farhågor. Ett uttalande enligt deras förslag kan inte anses nödvändigt. Motionsyrkandet avstyrks.

Övriga frågor

I motion 1996/97:K3 (s) föreslås att en försöksverksamhet med regional ansvarsfördelning startas även i Västmanlands län.

Även om ett försök enligt förslaget i motionen måhända skulle kunna vara motiverat är utskottet inte berett föreslå att försöket utvidgas. Motion 1996/97:K3 (s) avstyrks alltså.

I Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 yrkandena 2, 3, 4 och 5 tas bl.a. upp vissa frågor som rör försöksverksamheten. I yrkande 2 föreslås riksdagen besluta att de myndigheter i försökslänen som handhar medlen ur EU:s strukturfonder skall vara en del av försöksverksamheten. I yrkandena 3, 4 och 5 föreslås riksdagen göra tillkännagivanden till regeringen om att det i försökslänen skall finnas parlamentariskt förankrade samrådsgrupper samt att jämställdhetsarbetet inom länsstyrelserna skall fortsätta inom ramen för försöksverksamheten. Bl.a. bör länsexperter för jämställdhetsfrågor finnas även i fortsättningen. Slutligen föreslås att en särskild utredning tillsätts för att inordna länsarbetsnämnderna i länsstyrelserna.

Med anledning av motionsförslagen vill utskottet anföra följande. Beträffande beslutsansvaret avseende stöd ut EG:s strukturfonder kan erinras om att detta ansvar sedan årsskiftet 1995/96 åvilar s.k. beslutsgrupper. Dessa består av företrädare för kommuner, länsstyrelser, landsting och länsarbetsnämnder. Länsstyrelsen i det eller de län där beslutsgruppen verkar svarar för sekretariatsfunktionen för gruppen. De nu beskrivna beslutsgrupperna har tämligen nyligen påbörjat sin verksamhet. Det kan inte anses lämpligt att, som motionärerna förordar, efter endast cirka ett år upplösa grupperna i försökslänen. De erfarenheter som kan bilda underlag för kommande beslut om bl.a. utbetalningen av strukturfondsmedel får ge vid handen om en änd-

ring är påkallad. Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 yrkande 2 bör inte nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

Yrkande 3 i samma motion om att det i försökslänerna för att bibehålla den demokratiska insynen bör inrättas parlamentariskt förankrade samrådsgrupper t.ex. beträffande polisens verksamhet ger utskottet anledning erinra om följande.

I propositionen föreslås att länsstyrelsen i försökslänerna skall ledas av en landshövding och att någon ny styrelse i Kalmar, Gotlands och Skåne län inte bör utses för tiden efter den 1 januari 1998. I propositionen anföras vidare att länsstyrelsen i försökslänerna har ett fortsatt ansvar för en grupp viktiga frågor som brukar hanteras som styrelseärenden, t.ex. polisfrågor. I propositionen pekas på möjligheten för länsstyrelsen att inrätta ett råd med rådgivande funktion eller en nämnd som kan fatta beslut i denna grupp av ärenden. Denna möjlighet finns för övrigt redan i dag. När landshövdingen ensam leder länsstyrelsens arbete bör enligt propositionen landshövdingen ha motsvarande befogenhet.

Enligt utskottets uppfattning får det anses naturligt att den ändrade regionala ansvarsfördelningen får slå igenom också när det gäller länsstyrelsens ledningsfunktion i försökslänerna. Länsstyrelsens uppgifter i dessa län blir att i första hand företräda staten. Ett genomförande av förslaget i propositionen om att under försöksperioden de i försöket ingående tre länen i södra Sverige inte skall ha någon styrelse innebär att det skapas en renodlad ledningsfunktion för de i försöket ingående myndigheterna och regionförbunden m.fl. Invändningar mot den av regeringen föreslagna ordningen som sådan har inte förts fram i motioner.

Förslaget i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 yrkande 3 om ett tillkännagivande till regeringen om parlamentariskt förankrade samrådsgrupper i försökslänerna avstyrks emellertid av utskottet. Som framgått ovan kommer det att finnas möjlighet att lösa frågan på det sätt motionärerna förordar. I den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett med vad nu anförts föreslår bostadsutskottet att det avstyrks.

Yrkande 5 i Vänsterpartiets partimotion om att det bör utredas om inte också länsarbetsnämnderna skall inordnas i länsstyrelserna torde i riksdagen främst få anses vara en fråga för arbetsmarknadsutskottet att bedöma. Bostadsutskottet har, från den utgångspunkt utskottet har att beakta, inte anledning att motsätta sig vad i propositionen anförts om förutsättningarna för att inordna nämnderna i länsstyrelsen. Enligt utskottets uppfattning bör emellertid inte riksdagen genom ett ställningstagande ge sin syn på beredningen av frågan. Motionsyrkandet bör avslås av riksdagen.

I Vänsterpartiets partimotion återstår att behandla yrkande 4 om att länsexpert i jämställdhetsfrågor skall finnas vid länsstyrelserna under försöksperioden.

Vid behandlingen våren 1996 av Riksdagens revisorers förslag om samordnad länsförvaltning (bet. 1995/96:BoU5) föreslog bostadsutskottet riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om länsstyrelsens länsexperter.

Ett enligt utskottet ansåg att regeringen borde överväga om den nuvarande ordningen med ett antal länsexperter inom olika sakområden var den mest

ändamålsenliga. Riksdagen följde utskottet. Frågan om länsexperter behandlas i den nu aktuella propositionen (s. 62–63). Där anför bl.a. att de farhågor revisorerna har för att systemet med länsexperter kan verka styrande bör kunna undanröjas genom att länsstyrelserna eftersträvar flexibla lösningar när det gäller utnyttjandet av samtliga personella resurser inom länsstyrelserna. Regeringen avser att göra ytterligare förtydliganden om länsexpertfunktionen i länsstyrelseinstruktionen. I propositionen anför att behovet av länsexperter i syfte att stärka eller markera tyngdpunktsförskjutningar inom olika politikområden fortlöpande bör prövas.

Vad i propositionen i nu redovisad del anförts får ses som ett fullföljande av riksdagens ovannämnda beslut. Utskottet ser naturligtvis positivt på att riksdagens tillkännagivanden till regeringen föranleder de åtgärder utskottet uttalat sig för. Att en prövning av behovet av länsexperter även fortsättningsvis kommer att göras av regeringen får därvid anses naturligt. Denna prövning får ge vid handen om en länsexpert för jämställdhetsfrågor skall finnas vid varje länsstyrelse eller om andra lösningar bör sökas. Ett tillkännagivande i frågan enligt yrkande 4 i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 bör inte föras vidare till regeringen.

Slutligen återstår i detta yttrande att behandla motion 1996/97:K5 (s). Riksdagen föreslås göra två tillkännagivanden: ett om att länets självstyrelseorgan skall bli länets främsta företrädare (yrkande 1) och ett om att – i konsekvens härmed – benämningen landshövding ändras till generaldirektör (yrkande 2).

Utskottet kan inte finna att något väsentligt skulle stå att vinna på ett tillkännagivande enligt yrkande 1 i motionen. Med den koppling motionärerna gjort mellan motionens båda yrkanden finns inte anledning att i sak behandla yrkande 2. Motionen avstyrks.

Stockholm den 5 november 1996

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Rune Evensson (s), Bengt-Ola Rytar (s), Sten Andersson (m), Marianne Carlström (s), Rigmor Ahlstedt (c), Lars Stjernkvist (s), Stig Grauers (m), Erling Bager (fp), Lilian Virgin (s), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kd), Carina Moberg (s), Juan Fonseca (s), Peter Weibull Bernström (m) och Stig Sandström (v).

1. En försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Stig Grauers (m) och Peter Weibull Bernström (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgångspunkter för en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning börjar med "Utskottet delar" och under rubriken Övriga frågor slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framgår av redovisningen ovan har utskottet och motionärerna bakom den moderata partimotionen 1996/97:K10 helt olika utgångspunkter för hur en reform av den statliga regionala förvaltningen bör utformas och genomföras.

I partimotionen erinras om att frågan om den regionala självstyrelsen debatterats under lång tid. Det finns mycket som talar mot att ett genomförande av regeringens förslag till försöksverksamhet med förändrat regionalt utvecklingsansvar i fyra län innebär att en starkare demokratisk förankring uppnås. Det kan på goda grunder hävdas att det demokratiska inslaget i de föreslagna regionförbunden blir tämligen svagt och att verksamheten i praktiken i hög grad kommer att ledas av förbundets tjänstemän.

Liksom motionärerna tar utskottet avstånd från regeringens förslag som innebär att en tredje politisk nivå formellt tillskapas. Det finns inte några bärande skäl för detta förslag. Med den homogena samhällsstruktur vi har i vårt land saknas behov av att införa regionparlament och liknande organ med hög grad av självstyre. I andra länder, t.ex. Spanien med historiskt starka regioner och Tyskland med en statsbildning som bygger på en federativ idé, är förhållandena annorlunda. Nationalstatens roll i Europa i dag är en annan än den var för bara några år sedan. Uppgifter flyttas från central nationell nivå dels upp till Europainivå, dels ner till kommunnivå. En viktig utgångspunkt för beslut om samhällets organisatoriska uppbyggnad är den s.k. närhetsprincipen. Denna innebär bl.a. att om en fråga kan avgöras på lokal nivå får den avgöras på högre nivå bara om det leder till bättre resultat. Även av andra skäl är ett överförande av statliga uppgifter till regionala självstyrelseorgan betänkligt.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att varje land skall utveckla och bevara en samhällsorganisation som är bäst lämpad utifrån det unika landets förhållanden.

Inte heller i detta hänseende är regeringsförslaget acceptabelt. Grundkraven på samhällets organisation är egentligen bara två. Samhällsorganisationen skall vara demokratisk, dvs. ge medborgarna möjlighet till inflytande och delaktighet. Den skall vara utformad på så sätt att den förser medborgarna med de tjänster som de vill ha på ett billigt och effektivt sätt. För detta krävs dels en central statlig nivå, som svarar för de övergripande frågorna och för fördelningen av samhällets resurser, dels en lokal nivå, som bygger på den kommunala självstyrelsens princip. Ett genomförande av regeringens förslag innebär en konstitutionell förändring genom att en tredje nivå införs, och

detta utan att denna blivit föremål för politisk förankring, beredning eller debatt. Redan med försöksverksamheten uppstår en glidning i denna riktning som riskerar att urholka den kommunala självstyrelsen.

Utskottet anser liksom motionärerna att Sverige bara behöver ha två direktvalda politiska nivåer med egen beställningsrätt, nämligen den statliga och den kommunala.

När en verksamhet behöver organiseras för ett större geografiskt område än varje kommun för sig, dvs. när behov av regional samverkan uppstår, bör det överlåtas till kommunerna att själva avgöra hur denna samverkan skall utformas och anpassas till de behov som skall tillgodoses. Här finns enligt utskottets uppfattning ingen given patentrösning avseende formen för samverkan, då behovet av samverkan skiftar från fråga till fråga och över tid och rum. Det innebär att olika samverkansformer, med olika aktörer, kan behövas i skilda frågor, och olika geografiska områden kan vara berörda. Samverkansformerna måste därför vara många och flexibla.

Olika möjligheter står till buds för regional samverkan på frivillighetens grund, inom ramen för redan nu gällande lagstiftning. Detta kan ske bl.a. genom kommunalförbund, eller genom avtal och projekt, som kan beröra specifika frågor där det finns genuint gemensamt intresse av samverkan, och som också kan vara tidsbegränsade.

Vad nu anförts motsvaras av yrkandena 1–5 i den moderata partimotionen. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av dessa yrkanden avslår regeringens förslag och som sin mening ger regeringen till känna vad nu anförts om regionernas Europa, statens engagemang på den regionala nivån, Sveriges behov av endast två direktvalda nivåer samt om frivillig samverkan med kommunerna som bas.

I de övriga fyra yrkandena i motionen yrkas avslag på förslagets uppläggning i Kalmar, Gotlands och Jämtlands län samt i Skåne län i detta län vad avser försöksverksamheten fr.o.m.1999. Med hänvisning till vad utskottet nu anfört med anledning av partimotionen (m) tillstyrker utskottet även dessa motionsförslag. Det nu anförda ligger i linje med vad som föreslagits i de övriga m-motioner som behandlas i detta yttrande nämligen motionerna 1996/97:K4 och 1996/97:K8. Vad utskottet nu förordat är också en anslutning till motion 1996/97:K12 (kd).

Övriga motioner som behandlas i detta yttrande utgår från ett delvis annat synsätt än det utskottet nu redovisat eller aktualiserar sådana frågor som inte bör vinna riksdagens bifall. Det gäller Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 samt motionerna 1996/97:K2 (fp), 1996/97:K3 (s), 1996/97:K5 (s) och 1996/97:K13 (mp) yrkandena 1 – 3. Dessa motioner bör alltså avslås av riksdagen.

2. Länen som grund för en förändrad regional ansvarsfördelning

Erling Bager (fp) och Ulf Björklund (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgångspunkter för en försöksverksamhet

med ändrad regional ansvarsfördelning börjar med "Utskottet vill" och slutar med "uppföljningen genomförs" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1996/97:K12 (kd) måste förändringarna i vår samhällsorganisation bygga på en bred lokal och regional förankring. Problem, synpunkter och önskemål i olika delar av landet måste fångas upp. Att hitta vägar för att öka medborgarnas möjligheter till inflytande är kanske en av de viktigaste framtidsfrågorna. Att slå vakt om våra demokratiska värden är att skapa ett samhälle som präglas av gemenskap, omtanke och öppenhet. Det är också att skapa ett samhälle där alla människor får komma till tals och känna delaktighet. Ansvarsfördelningen mellan kommunerna, regionerna och staten måste bygga på subsidiaritetsprincipen där frågorna hanteras så nära människorna som möjligt och där de också kan skötas mest effektivt. Det är naturligtvis inte självklart att de nuvarande länen i alla lägen är lämpliga som geografisk grund för de regionala uppgifterna samtidigt som det är värdefullt att det positiva i dagens indelning tas till vara. Det gäller att finna en indelning som har förankring bland medborgarna men också förutsättningar att mobilisera regionens egna resurser mot gemensamma mål.

Vad utskottet nu anfört om utgångspunkterna för den fortsatta reformen bör riksdagen med anledning av motionens yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

3. Utvecklingen av centrala myndigheters regionala struktur

Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utgångspunkter för en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning börjar med "Den fråga" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Vad i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 anförts om de statliga verkens och myndigheternas regionala struktur är viktigt. Som bekant är det snarare regel än undantag att denna struktur – för den enskilda myndigheten – byggts upp för att passa just den myndighetens behov och inte för att passa in i ett regionalt mönster. Det är väl i och för sig naturligt sett utifrån myndigheternas perspektiv att så skett men utifrån ett samhällsperspektiv finns inte sällan goda skäl för omprövning av dagens organisationsstruktur.

Ansvar för den helhetssyn som bör präglade de kommande förändringarna måste ytterst vila på regeringen. Den bör snabbt ta initiativ till åtgärder som gör dessa myndigheter och verk bättre lämpade än i dag att ha en aktiv roll i ett regionalt sammanhang. Vad utskottet nu med anledning av yrkande 1 i motionen anförts bör ges regeringen till känna.

4. Principer för lokaliseringen av vissa statliga myndigheters regionala förvaltning i Skåne län

Rigmor Ahlstedt (c), Erling Bager (fp), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kd) och Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Skåne län börjar med "Utskottet kan" och slutar med "fp-motionen 1996/97:K2" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1996/97:K2 (fp) innefattar den ändrade regionala samhällsorganisationen även frågan om den inomregionala lokaliseringen av berörda myndigheter. Som också anförs av motionären måste den statliga förvaltningen placeras på skilda orter. Eftersom Malmö redan utsetts till residensstad bör Kristianstad bli regional centralort. Övriga regionala självstyrelsefunktioner och statliga regionala förvaltningsfunktioner måste spridas över hela regionen på lämpligt sätt. Detta måste också gälla de statliga sektorsorganen, som innefattar en regional ledningsfunktion men ofta också s.k. regionala stödfunktioner. Här är det särskilt angeläget att överväga om samtliga dessa stödfunktioner nödvändigtvis måste lokaliseras till samma ort som den övergripande ledningsfunktionen.

En stark skånsk region med demokratisk förankring samt balanserad och decentraliserad lokalisering av dessa regionala och statliga organ är bäst för Skåneregionen och dess verksamhet.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen som sin mening ger regeringen till känna vad nu anförts om behovet av inomregional balans för den regionala samhällsverksamheten.

5. Utformning av försöksverksamheten i Kalmar län

Per Lager (mp) och Ulf Björklund (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Kalmar län börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "1996/97:K13 (mp) yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Förslagen i motionerna 1996/97:K12 (kd) yrkande 2 och 1996/97:K13 (mp) yrkande 2 går, så som utskottet uppfattat det förstnämnda förslaget, ut på att om försöket i Kalmar län skall genomföras skall det genomföras enligt "Skånemodellen".

Utskottet som delar denna uppfattning anser att lagstiftningen bör ges en utformning så att motionärernas förslag kan förverkligas. Regeringen bör anmodas förelägga riksdagen ett sådant förslag i sådan tid att försöket kan inledas vid halvårsskiftet 1997 eller den 1 januari 1999 då "landstingsdelen" av Skåneförsöket avses inledas. En utformning enligt Skånemodellen också för försöket i Kalmar län innebär en bättre representativitet i och med att valutslaget i 1998 års val kommer att återspegla sammansättningen av ledningsorganet/landstinget.

Ett tillkännagivande till regeringen med anledning av de båda motionsyrkandena bör göras.

6. Utformningen av försöket i Jämtlands län

Stig Sandström (v) och Per Lager (mp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Jämtlands län börjar med "Beträffande förslaget" och slutar med "Motionsyrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1996/97: K13 (mp) om att även Jämtlands län skall ingå i försöket på exakt samma sätt som det nybildade Skåne län. Försöket med ett "Jämtforum" förbiser helt de diskussioner som förts inom och mellan partierna i Jämtland under ett par års tid. Det ger inte

den förstärkning av demokratin i form av direktvalda läns- eller regionfullmäktige som tidigare har föreslagits. "Jämtforum" medför inte heller att samhällsorganisationen och ansvarsfördelningen i samhället blir tydlig.

Utskottet tillstyrker med det anförda yrkande 1 i motionen. Regeringen bör återkomma med ett förslag till lag som innebär att vad nu förordats kommer att förverkligas. Även beträffande Jämtland bör försöket kunna inledas såsom planerats för Skåne.

7. Uttalande om Gotland som självständigt län

Per Lager (mp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Gotlands län börjar med "Utskottet kan" och slutar med "Motionsyrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Liksom motionärerna bakom motion 1996/97: K13 (mp) finner utskottet det viktigt att Gotlands ställning som eget län inte hotas vid en eventuell förändring av den regionala samhällsorganisationen i Sverige. Det innebär inte att utskottet är negativt till en försöksverksamhet på Gotland.

Vad utskottet nu med anledning av yrkande 3 i motionen anført om att Gotland även i framtiden bör vara ett eget län bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Beslutsansvaret för stöd ur EG:s strukturfonder

Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med "Med anledning" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I propositionen erinras (s. 26) om att en rad uppgifter tillkommit för länsstyrelsernas del under 1990-talet, bl.a. EG-bidragshanteringen. Utskottet vill emellertid erinra om att hanteringen avseende beslut om stöd ur EG:s strukturfonder åvilar särskilda s.k. beslutsgrupper, låt vara att länsstyrelsen har en sekretariatsfunktion i sammanhanget.

Det finns goda skäl för den uppfattning som förs fram i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K6 om att detta beslutsansvar skall anföras till det organ som i de olika länen skall ansvara för försöksverksamheten. Detta skulle ytterligare förstärka försökets regionalpolitiska profil. Vad nu anförts bör riksdagen med anledning av yrkande 2 i motionen som sin mening ge regeringen till känna. Regeringen bör skyndsamt förelägga riksdagen ett lagförslag så att förslaget i motionen kan förverkligas.

9. Inrättande av samrådsgrupper i försökslänen

Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "det avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som anføres i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K13 finns risk för att den demokratiska insynen i de verksamheter som kommer att ligga kvar i länsstyrelserna uttunnas då man i försökslänen avskaffar länsstyrelsens

parlamentariskt utsedda styrelse. Därför borde enligt utskottets mening länsstyrelserna i försökslänen vara skyldiga att inrätta parlamentariskt förankrade samrådsgrupper i sådana frågor som nu ligger under dessa styrelser – t.ex. polisens verksamhet.

Vad nu anförts bör riksdagen med anledning av yrkande 3 i motionen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Översyn av länsarbetsnämndernas organisatoriska ställning

Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med ”Yrkande 5” och slutar med ”av riksdagen” bort ha följande lydelse:

Liksom motionärerna bakom Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K13 anser utskottet att arbetsmarknadspolitiken skall vara en nationell angelägenhet. Utskottet är därför tveksamt till att stödja regeringens förslag om att inordna länsarbetsnämnderna i länsstyrelserna. Det får dock anses nödvändigt att det görs en särskild utredning för att pröva förutsättningarna för att inordna länsarbetsnämnderna i länsstyrelserna.

Detta bör riksdagen med anledning av yrkande 5 i motionen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Behov av länsexpert i jämställdhetsfrågor i försökslänen

Rigmor Ahlstedt (c), Erling Bager (fp), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kd) och Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med ”Ett enigt” och slutar med ”till regeringen” bort ha följande lydelse:

Jämställdhetsexperter har funnits på länsstyrelserna sedan 1994 och har framgångsrikt lyft fram jämställdhetsfrågorna. En viktig kompetens har byggts upp, och det är viktigt att den tas till vara inom ramen för försöksverksamheten. Utskottet anser att det jämställdhetsarbete som i dag bedrivs i länen också skall fortsätta inom ramen för försöksverksamheten. Utskottet anser vidare att sådana experter även fortsättningsvis skall finnas också på de länsstyrelser som inte ingår i försöksverksamheten. De rationaliseringssträvanden avseende ordningen med länsexperter som redovisas i propositionen får alltså inte innebära att jämställdhetsexperter inte längre kommer att ingå bland länsexperterna.

Detta bör riksdagen med anledning av yrkande 4 i Vänsterpartiets partimotion 1996/97:K13 som sin mening ge regeringen till känna.

12. Det regionala självstyrelseorganets ställning m.m.

Stig Sandström (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med ”Utskottet kan” och slutar med ”Motionen avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1996/97:K5 (s) om att det finns anledning för riksdagen att göra de två i motionen föreslagna tillkännagivandena till regeringen.

Det ena tillkännagivandet gäller frågan om det kommande självstyrelseorganets ställning i förhållande till länsstyrelsen. Som motionärerna anför är det både av principiella och praktiska skäl viktigt att riksdagen ger sin syn tillkänna härvidlag. En meningsyttring av denna innebörd skulle tydligt och klart understryka riksdagens uppfattning om att det regionala utvecklingsansvaret fått nya huvudmän och att den demokratiska processen efter ett långt utredningsarbete, i vilket olika meningar kommit till uttryck, nu äntligen börja få genomslag också i vad gäller den regionala utvecklingen.

Som också anføres i motionen innebär regeringens förslag att länsstyrelserna kommer att bli renodlade regionala myndigheter. Landshövdingeämbetet, som därmed kommer att få en annan innebörd, bör avskaffas och benämningen landshövding bör ändras. Utskottet tillstyrker motionen även i denna del.

Gotab, Stockholm 1996